

מעלת הבחירה

[א] עיקר השכר על הבחירה בטוב.

דיברנו לפני שבועות על מעלת הקבלה, שטמון בה כל העליה שאח"כ, וכהשלמה לנושא זה נדבר היום על מעלת הבחירה, שהיא מעלה בכל רגע ורגע שהאדם יכול להגיע ע"י כח הבחירה. וכמו שכותב הרבנו יונה: **"ודע כי המעלות העליונות נמסרו לנו במצות עשה"**, ואחד מהם זה מעלת הבחירה.

והנה הדבר הזה צריך בירור, מה הכונה 'מעלת הבחירה'? הרי בכל מצוה יש את המעלה לבחור בה, מי שמניח תפילין בוחר בטוב, וכן בכל מצוה, ומה כאן המעלה המיוחדת של בחירה בטוב.

אלא מבואר בדברי רבנו יונה במקו"א, שעיקר השכר שייך כשאדם עשה את הדברים מתוך בחירה בטוב, שהוא מחליט שכך צריך לעשות.... אדם שההורים שלו שמו אותו בחידר, משם הוא ממשיך לישיבה קטנה וגדולה וכו' וכך הוא ממשיך את החיים, אין לו כל כך שכר על זה! הוא לא בחר בטוב, אף פעם לא עמדו לפניו שתי דברים והוא החליט לבחור בטוב.

וזהו האדם! הכח של האדם הוא שיש לו רצון. לחיה אין בחירה, אם היא רעבה ורואה אוכל, אין לה אפשרות 'טכנית' להמנע מלהמשיך אליו! (וגם אצל עבד יש את הענין הזה, שהוא קנוי לאדון ומחויב לשמוע בקולו בלי אפשרות לבחור אחרת, וזה היסוד שאמר ר' יהודה הלוי: 'עבדי הזמן עבדי עבדים הם', בעצם כולם עבדים לתאוות שלהם בלי יכולת לעשות מה שדעתם מחליטה, ורק 'עבד ה' הוא לבדו חופשי').

[ב] כל אחד יכול לבחור בטוב.

וכך כותב הרמב"ם בהלכות תשובה [פ"ה ה"א]: **"רשות לכל אדם נתונה**, אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק - הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע - הרשות בידו". יש לנו בתוכנו נשמה עליונה ונוראה שיש לה כח גדול לטוב ולרע, ובה"ב ממשיך: **"אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומה"ע ורוב גולמי בני ישראל, שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע, אין הדבר כן, אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו או רשע כירבעם"**.

זה הכח והעוצמה הנוראה של הנשמה שלנו, שיש לנו כח להיות צדיק כמשה רבנו או ח"ו להיפך, "ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים, אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה". כל התדרדרות רוחנית וכל מעלה רוחנית, הכל זה בידינו. (וכשר' אלחנן וסרמן הספיד את הח"ת, קרא את הרמב"ם הזה, ואמר שהח"ת היה 'צדיק כמשה רבנו', דהיינו שהוא בחר בטוב כל מה שהוא יכל).

וזה כל אחד יכול!! לא משנה כשרונות, לא משנה חברה, לא משנה מגורים, הכח הזה לבחור בטוב זה כח שנמצא בכל אחד מאיתנו!!

ורבנו יונה ב'שערי העבודה' אומר, שכל אחד מישראל יכול להשיג עד הקצה העליון שבעבודה, **"והוא שיעבוד את בוראו בכל עת ובכל רגע בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, כפי כוחו והשגת ידו"**. ה' נתן לכל אחד כפי שורש נשמתו כלים לעבוד את הקב"ה כפי כוחו והשגת ידו, **"ומי שיתן הדברים האלה על לבבו ישים כל מגמתו לעבוד בוראו תמיד בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, כדי להשיג מעלה כמעלת הגדולים אשר בארץ, אברהם יצחק ויעקב"**, כל אחד מאיתנו יכול להגיע למעלה הזו, כי גם הם לא עשו בעבודת בוראם רק כפי כוחם והשגת ידם.

נתאר לעצמינו עשיר גדול שיש לו שני בנים שהוא מאוד אוהב, וילד אחד מרוב אהבה לאביו אמר לו קיבלתי שקית בגן, בגלל שאני אוהב אותך אני רוצה לתת לך מתנה, האבא לוקח את המתנה ומתרגש, רואה איך הבן שלו אוהב אותו ורוצה לעשות לו טוב, האם הוא צריך את זה? הוא לא אוכל את זה, אבל הוא מתרגש שהבן שלו רוצה לעשות לו טוב

הבן השני רואה ואומר אני לא יכול לתת לך ככה, כי אני לא קיבלתי שקית שלימה רק סוכריה אחת, מה אני יתן לך סוכריה אחת?! זה לא שווה.. הרי ודאי שזה טעות גמורה, הרי האבא לא שמח בשקית, אלא הוא שמח לראות את המסירות של הבן, הילד כל ליבו נתון לשקית הזו, ואעפ"כ נתן את זה לאבא, זה השמחה של האבא. וא"כ שקית שלימה או סוכריה אחת הם שוים, ששניהם נתנו את כל מה שיש להם.

ג] הכל בידי שמים – אבל יראת שמים מסור בידינו!

וממשיך הרבנו יונה לומר, שבעולם הזה אדם רודף, אבל אינו מצליח להשיג הרבה, מה שנגזר זה מה שמגיע. אבל ברוחניות זה לא כך, כמש"כ "הכל בידי שמים – חוץ מיראת שמים!"

הרבה פעמים אנחנו נשאלים מה המצב בעבודת ה', ועונים: ה' יעזור שנגמור את המסכת, אם ירצה השם אני גם יחזור עליה וכו', אבל זה לא נכון! כי הבורא עולם כבר רוצה, והבורא עולם כבר עוזר, מה חסר – חסר את ה'בא ליטהר', חסר את ה'בדרך שאדם רוצה לילך', שהאדם ירצה ללכת בדרך הזו. חסר בנו בבחירה בטוב, ואם נבחר בטוב – נגיע להכל, ואם לא נבחר – לא נגיע לכלום!

לא היה אף אדם בעולם שלא בחר בטוב ופתאום הקב"ה החליט לתת לו, והוא השתנה וצמח לאדם גדול, אין כזה דבר! חייבים לבחור בטוב בשביל להגיע לדרגות, ומאיך אין גם אדם שבחר בטוב ולא הצליח, או שהיה חסרון בבחירה בטוב, או שהיה בידו חסרון מעבירות קודמות וכו',

בעניני עולם הזה הכל תלוי בידי שמים. אדם אומר איך אחתן את הילדים, איך אמצא דירה, כל אחד עם הטירדות שלו, אבל בזה הכל תלוי בידי שמים, אם ה' רוצה – זה יקרה, ואם הוא לא רוצה זה לא יקרה! **אבל** ברוחניות הכח האדיר הזה בידינו. הכח להתחזק ולהשתנות ולהתהפך. ולכן צריך תמיד בכל יום להוסיף אומץ לעלות ממדריגה למדריגה, כמו שכותב רבנו יונה שם.

וגם דרגות שאנחנו לא מגיעים אליהם, כותב הרבנו יונה: "שיחמוד ויכסוף להשיג בעבודה מה שאין ידו משגת", האדם ישתדל תמיד להגיע לדרגות יותר גדולות ממה שהוא יכול, וע"י שיחמוד ויתאוהב גם למה שאין ידו משגת, ויבחר בה להשיגה מכל זהב שבעולם, "על הבחירה בלבד יקבל שכר כאילו השיג חמדה", כמו שאמרנו שהבחירה עצמה זה מעלה עליונה, שהטוב יעמוד לנו תמיד מול העיניים ונבחר בו ולא ברע, לא 'להיסחף' אחרי המעשים טובים. אלא לבחור בטוב, וכך מגיעים לדרגות גדולות.

ד] איך בוחרים בטוב.

ומבואר בראשונים, שכשמתפללים לבורא עולם זה עצמו הבחירה בטוב. אם אדם רואה את המעלה העצומה של עבודת ה', של הענוה ושל היראה, ויבין כמה רחוקים ממנה, ויתפלל אליה, זה עצמו בחירה בטוב, זה עצמו אמצעי.

ועוד דבר חשוב, מה שכותב המ"מ בסוף הל' לולב [פרק ח' ה"טו] "שאיין ראוי לו לאדם לעשות המצות מצד שהן חובה עליו והוא מוכרח ואנוס בעשייתן, אלא חייב לעשותן והוא שמח בעשייתן. ויעשה הטוב מצד שהוא טוב ויבחר באמת מצד שהוא אמת". כל אחד צריך לשבת עם עצמו מפעם לפעם, ולחשוב לעצמו 'אני רוצה ללמוד', 'אני רוצה להתפלל'.. זה המעלה של 'לבחור בחיים', להפעיל את הרצון. שלא נהיה מכונות, אלא שתהיה התבוננות של בחירה ורצון.